

5 Bibliografie

- Uiteraard kan je best de encycliek zelf lezen en bestuderen. *Geprezen zijt Gij. Laudato si'*, Uitgave Licap, 2015, 168 blz., 11 euro.
- De auteur Jacques Haers schreef 'Aandachtspunten bij Laudato si' op de webstek van de Jezuïeten: CTRL+klik op <http://www.jezuiten.org/nl/nieuw/aandachtspunten-bij-laudato-si>
- Philippe Hallein schreef in Ministrando (Bisdom Brugge) 2015, p.499-505 'Groeien naar een ecologische spiritualiteit': een interessante samenvatting.
- Youtubefilm Wat je over de encycliek Laudato si' moet weten in 2': ctrl+klik op <https://www.youtube.com/watch?v=g3vSGdlmeqI>

6 Suggesties voor een afsluitend gebedsmoment

Breng mee: O.T.: Psalm 8 – DDW 7, lied nr. 23: Z.J. 814

- 1 **Lied:** Almachtige, verheven Heer, str. 1-6 (Zonnelied van Franciscus)
 - 2 **Bijbellezing:** Ik stel voor om **psalm 8** te lezen: ófwel uit de Bijbel, ófwel uit een van de drie versies die je vindt als *bijlage 4* op de webstek van Ademtocht bij het gespreksonderwerp van deze maand.
 - 3 **Gebed voor onze aarde** van Paus Franciscus (Zie ook *Laudato si'*, p. 158)
Almachtige God, die aanwezig zijt in het onmetelijke heelal
én in het kleinste van uw schepselen,
Gij die met uw tederheid al het bestaande omgeeft,
stort over ons uit de kracht van uw liefde,
opdat wij zorgen voor het leven en zijn schoonheid behoeden.
Overspoel ons met vrede, opdat wij als broeders en zusters leven,
zonder iemand te benadelen.
God van de armen,
help ons de verlaten en vergeten mensen van deze wereld
die zo waardevol zijn in uw ogen, te redden.
Maak ons leven weer gezond,
opdat wij de wereld beschermen en haar niet plunderen,
opdat wij schoonheid zaaien en geen vervuiling en verwoesting.
Raak de harten van allen die alleen maar voordeel zoeken
ten koste van de armen en van de aarde.
Leer ons de waarde van alle dingen te ontdekken,
met verbazing te kijken,
en te erkennen dat wij ten diepste verbonden zijn met alle schepselen
op onze weg naar uw oneindig licht.
Dank dat Gij alle dagen met ons zijt.
Bemoedig ons, alstublieft, in onze strijd
voor gerechtigheid, liefde en vrede.
- 4 **Lied:** Almachtige, verheven Heer, str. 7-12.

Op- en aanmerkingen kunnen bezorgd worden aan guido.debonnet@skynet.be

Bijlage bij Adem-Tocht november 2016

Laudato si' Geprezen zijt Gij! - Jacques Haers

1 Samenvatting tekst

Paus Franciscus richt dit schrijven tot àlle mensen. Hierin wil hij zoveel mogelijk ervaringen samenleggen in de zorg voor het 'gemeenschappelijk huis dat onze planeet' is.

- De paus verzet zich tegen de opvatting dat de mens het centrum is van de natuur (antropocentrisme): wij kunnen niet zomaar beschikken en beslissen over grondstoffen en over de andere levende wezens.
- Vaak omwille van winstbejag gebeurt dit wél. Ecologie (zorg voor de natuur) en armoede gaan vaak hand in hand. De armen hebben het meest te lijden onder de ecologische crisis.
- De voornaamste oorzaak van de ecologische crisis is te wijten aan het menselijk gedrag en levenswijze. Het vraagt dan ook van iedereen een persoonlijke inspanning om ons gedrag te veranderen. Maar tevens zijn er een geheel van politiek-maatschappelijke beslissingen op planetair niveau te nemen.
- De wetenschappers zijn al jaren de klokkenluiders die op de uiterste ernst van de situatie wijzen. Samenwerking met hen die de problematiek vanuit diverse hoeken belichten, is allernoodzakelijkst.
- Doelbewust handelen op diverse niveaus en vlakken is noodzakelijk. Christenen vinden daarbij een steun in de scheppingsopvatting van Genesis, de houding van Jezus tegenover de natuur, de kerkelijke sociale leer, spiritualiteit en liturgie. Persoonlijk en op sociaal-politiek vlak kan de mens die zich in de natuur ingebed weet tot een echtverantwoordelijk handelen komen.
- De wereldbrief pleit voor een 'integrale ecologie': milieu heeft ook te maken met de economie, de maatschappelijke realiteit, de culturele verscheidenheid (sommige inheemse culturen bewaarden een nauwe band met de natuur en de planeet), het algemeen welzijn (ook de zorg voor de armen). Opvoeding tot 'ecologisch burgerschap', gesteund op een spiritualiteit, is een must.
- De wereldbrief wil niet een 'laatste woord' zijn. De integrale ecologische aanpak die ook de band legt tussen armoede en ecologische crisis, hekelt de neoliberale markteconomie en plaatst ons voor de verantwoordelijkheid voor de komende generaties. Maar er dient verder ook over het bevolkingsvraagstuk nagedacht (daar zwijgt de encycliek over), over de plaats van de mens in de natuur die verder dient verhelderd, evenals de politieke perspectieven die ingesloten zijn. De wereldbrief biedt in elk geval een waardevolle christelijke en kerkelijke bijdrage tot het verdere debat...

2 Methodische bedenkingen voor deze bijeenkomst

2.1 Laat deze bijeenkomst geen té theoretische bespreking worden... De methode zien – oordelen – handelen (van Jozef Cardijn) is veel vruchtbaarder. Er moet dringend héél wat gebeuren wil onze planeet en de mensheid nog toekomst

hebben! De vragen 3-5 gaan helemaal in die richting. Vooral ook vraag 5 niet vergeten: de relatie 'zorg voor de schepping' en 'christenzijn'.

2.2 Als instap kan je gebruik maken van **enkele cartoons/foto's** rond deze problematiek. Stel daarbij de vraag: Verduidelijken ze iets van wat in de encycliek ter harte wordt genomen? Cartoons kunnen een goed hulpmiddel zijn om IEDEREEN aan het woord te laten. Je vindt één bladzijde (die kan afgedrukt worden voor alle deelnemers) *als bijlage 2* bij het thema van de maand op de webstek van Adem-tocht.

2.3 De **poster** van Ecokerk die in het tijdschrift afgedrukt staat en die ook *als bijlage 3* werd opgenomen op de webstek van Ademtucht is een uitstekend hulpmiddel om op diverse vlakken na te denken: wat kunnen wij doen? Hoe (klein)kinderen ook bewust maken of... van hen leren!

2.4 De organisatie **Ecokerk**(meer info in het tijdschrift) is verre van onbelangrijk!

3 De 16 mooiste citaten uit de groene encycliek

(Kerknet-redactie 25 juni 2015)

Ontdek de citaten uit *Laudato si'* die jou willen inspireren tot een levensstijl die de band met andere mensen, met God en met de natuur recht doet.

1. Voor mij is Sint-Franciscus het voorbeeld bij uitstek van zorg voor de kwetsbare en van een vreugdevol en authentiek beleefde integrale ecologie. Hij was een mysticus en een pelgrim die in eenvoud leefde en in een wonderlijke harmonie met God, met anderen, met de natuur en met zichzelf. Hij toont ons precies hoe onverbreekbaar de band is tussen bekommring om de natuur, rechtvaardigheid voor de armen, engagement in de samenleving en innerlijke vrede. (10 – *de nrs verwijzen telkens naar de nrs uit de encycliek*)
2. De God die het universum schiep uit het niets, kan ook tussenkomen in deze wereld en elke vorm van kwaad overwinnen. Onrecht is niet onoverwinnelijk. (74)
3. Een fragiele wereld, door God toevertrouwd aan menselijke zorg, daagt ons uit om intelligente manieren te vinden om onze macht te richten, te ontwikkelen en te begrenzen. (78)
4. God schreef een kostbaar boek met alle levende wezens in dit universum als letters. (85)
5. Een gevoel van diepe eenheid met de rest van de natuur kan niet echt zijn als ons hart geen tederheid, medelijden en bezorgdheid voelt voor onze medemens. Alles is verbonden. (91)
6. Laat ons weigeren om te berusten en ons blijven verwonderen over het doel en de betekenis van alles. Anders zouden we de huidige situatie maar goedpraten en nieuwe vormen van vluchtgedrag nodig hebben om de leegheid te verdragen. (113)
7. Er is nood aan een grote stap voorwaarts in een moedige culturele revolutie. (114)

8. Wij zijn een deel van de natuur, we leven erin en zijn er voortdurend mee in interactie. (139)
9. Als we eenmaal beginnen kijken naar de wereld die we nalaten aan volgende generaties, zien we alles anders. We beseffen dat de wereld een gave is die we zomaar ontvingen en die we moeten delen met anderen. Dan kun je niet meer kijken met een puur utilitaire blik, waarin efficiëntie en productiviteit afgestemd zijn op ons eigen profijt. (159)
10. Veel moet veranderen, maar eerst en vooral moeten wij, mensen, veranderen. (202)
11. Mensen zijn dan wel in staat tot het slechtste, even goed kunnen ze uitstijgen boven zichzelf en opnieuw kiezen voor wat goed is. Een nieuwe start maken, wat ook hun mentale of sociale toestand is. Ik roep iedereen op om die waardigheid terug te vinden. Niemand kan ze van ons afnemen. (205)
12. We moeten een oude les hernemen, te vinden in verschillende religieuze tradities en in de Bijbel: de overtuiging 'less is more', 'minder is meer'. (222)
13. Vrij en bewust beleefde soberheid, is bevrijdend. (223)
14. De natuur is vol van liefdevolle woorden, maar hoe kunnen we daarnaar luisteren in een wereld vol lawaai, vol eindeloze en zenuwslopende verstrooiingen? (225)
15. De heilige Theresia van Lisieux nodigt ons uit om de kleine weg van liefde te beoefenen, geen vriendelijk woord ongezegd te laten en geen lach of klein gebaar van vrede en vriendschap te missen. Een integrale ecologie bestaat ook uit eenvoudige dagelijkse gebaren die de logica van geweld, uitbuiting en egoïsme breken. (230)
16. Het universum ontvouwt zich in God, die het helemaal vult. In een blad, een bergpad, een dauwdruppel of het gelaat van een arme is dan ook een mystieke betekenis te vinden. Je kunt God niet enkel op het spoor komen in het binnenste van je ziel. Je kunt hem vinden in alles. (233)

4 Ecokerk

Op <http://netrv.be/ecokerk> vind je alle nodige informatie.

Ook in de Groene Gids voor Open Gebedshuizen van De Stichting Open Kerken i.s.m. Ecokerk. Je vindt de gids als aparte bijlage op de website.

Eén aspect eruit dat minder bekend is, maar dat héél goed aangeeft dat *persoonlijke* inspanningen voor een milieu-met-toekomst onvoldoende zijn, maar dat er tevens *economisch-financieel-politieke beslissingen* dienen te worden genomen vind je daar terug: NRV-Ecokerk (Netwerk voor Rechtvaardigheid en Vrede) is stichtend lid van Oikocredit België. Oikocredit is een internationale oecumenische organisatie waar je je geld ethisch kan beleggen in economisch en sociaal rendabele projecten van kansarme groepen in het Zuiden. In de komende jaren zal Oikocredit 300 miljoen euro investeren in hernieuwbare energieprojecten in het Zuiden. Hiervan wil men tegen eind 2016 al € 50 miljoen realiseren.